

Dohnányi

1970

6. oldal

SZABADSÁG

Dohnányi Ernő halálának tíz éves évfordulójára

1970

Irta: DOHNÁNYINÉ ZACHÁR ILONA

Február kilencedikén lesz tíz éve annak, hogy Dohnányi Ernő elköltözött az élők sorából. Tíz éve annak, hogy derült, munkára készen New

Dohnányiné
Zachár Ilona

Yorkba utazott, hogy onnan ne térjen vissza többé soha. Tíz éve annak, hogy kedvenc szálloda-szobájából, a Barbizon Plazából a mentők a kórházba vitték, ahonnan csak koporsóban került vissza fallahásesei otthonába.

A sors ezérnyi akadályt gördített utjába ezekben a napokban. Már kissé fáradt volt, mikor New Yorkba érkezett, mivel utazása előtti este egyik tanítványának volt hangversenye, melyen ő nemcsak hogy részt vett, de utána ugynevezet "party" volt nálunk a fiatalember tiszteletére, hogy barátaival együtt megünnepelhesse a nagy eseményt. Így aztán nehéz volt másnap hajnalban utnak indulni. Már a repülőtéren valamilyen rossz omen ért: induláskor találkoztunk egyik barátónkkal, ki zokogott, mert kilencvenöt éves édesanyja súlyos beteg lett. Később kiderült, hogy az öreg, hölgy felépült, az én Férjem viszont sohasé érkezett vissza élve erről az utról.

Grammafónbajátság mindig nehezére esett. Amennyire szeretett hangversenyezni, ahol szá-

padon csaponghatott a képzelete, annyira gyűlölte a gépiessé vált művészetet. Sohasé játszotta el ugyanazt a művet kétszer egymónd — kissé mindig változtatott rajta érzései, elgondolása szerint. Grammafónlemezeknél viszont újra és újra kellett ugyanazt a darabot lemorzsolnia, ugyhogy már annyira unta, hogy irtózatos erőfeszítésébe került a nagy feladattal megbirkózni. Mindig tökéleteset akart alkotni és nagyon szívén fekdüt, hogy művei, munkája, lemezei kifogástalanok legyenek, hiszen fennmaradnak az utókor számára. A terem fütetlen volt és én hiába panaszkodtam, ott senkisé hallgatott rám. Segítség sem állt rendelkezésünkre, mert az uram menagere és drága jó barátja súlyos beteg volt akkor; egy nappal hamarább halt meg, mint az Uram. Így aztán mindenfelől káosz, nehézség, szomorúság vett körül. A legnagyobb csapás azonban az volt, hogy elfáradva, elgyengülve megkapta az ázsiai influenzát, mely akkoriban egész Amerikában és főleg New Yorkban dult — noha sohasem volt influenzája életében. Mindez ellen nehéz lett volna emberi képességgel védekezni. Ugy volt, mint ahogy egy orvosbarátja mondotta: Isten szólitotta, tehát mennie kellett.

Február kilencedikén ebben az esztendőben az egész világ megemlékezik róla. Egész életét arra szentelte, hogy Isten áldotta tehetségével meg-

szépíthesse embertársai életét, hogy felderítthesse őket zenéjével, enyhítse fájdalemkukat, szenvedésüket és mosolyt lophasson lelkükbe. Óriási karriert futott be, melyet már tizennégy éves korában megkezdett, de míg más művész utját sokszor könnyűvé teszi a sors, neki mindenért meg kellett küzdenie. Dicsérték őt, rajongtak érte, magasztalták, de ádáz ellenségei ugyanakkor keserű gyűlölettel támadták. Talán az böszítette fel őket legjobban, hogy semmit sem hozhattak fel valójában ellene, mivel jelleme, élete olyan feddhetetlen volt. Ezt nem tudták neki megbocsátani soha, ezt nem bírták elviselni. Igyekeztek hát rákenni mindenféle kiesztelt rágalmat, mely alól most tisztázni fogja őt az a számos okmány, mely egy nemsokára megjelenő életrajzkönyvben kerül napvilágra. Vázsonyi Bálint, utolsó tanítványa, ki annyi odaadással éveket szentel arra, hogy ezt a könyvet forrón szeretett Mesteréről és barátjáról megírja, tisztázza őt végre mindazon vád alól, mellyel irigyei, ellenségei életét megkeserítették.

Szép karriert ért el — a világ minden részében ismerik nevét azok, akik a zenéért rajonganak. De ezt a karriert véres verejtékkal kellett kiküzdenie. Ennek főoka talán az, hogy magyar volt. Annyival könnyebb sorsuk volt például az olasz komponistáknak, hisz a világ minden részében annyi volt az olasz művész, dirigens, pártfogó, kik egyengették utjukat, művészi pályafutásukat. De a magyar mindig egyedül állt a világtörténelemben, mindenhol — mindenfelől támadva, verve, megalázva. Dohnányi Ernőt azonban nem tudta megtörni a mindenfelől feltornyosuló nehézségek sorozata. Hihetetlen lelkierejét megkétszerezte a tudat, hogy egy szent, nagy célért harcol. Mint ahogyan mindig mondta: "Az élet küzdelem. Csend és béke csak a Halálban lehet".

Mіндеzen nehézségek ellenére büszke volt, hogy magyarnak született. Forrón szerette hazáját és honfitársait mindig, mindenkor segítette — nem tagadta meg soha. Ezért olyan jól esik hallani, hogy ez évben odahaza, Magyarországon is megünneplik ezt a napot azok, akik szerették, tovább játszáik szerzeményeit, megőrizték emlékét.

